اشتراک ِافق ِزمانی

(38:44)

ببینید در اینجا ما یک اشتراک افق داریم؛ اشتراک افق ِخیلی خوب؛ اما اشتراک ِافق ِزمانی، نه عرض جغرافیایی یا طول جغرافیایی. اشتراک افق در زمان غروب. یک شهرهایی هستند غروب مشترک دارند. زمان غروب از چه چیزی درآمد؟ از خط غروب. افق هیوی نه؛ یک وقتی ممکن است بگویید این هم که افق بلد است! نه، افق بلد دقائقی است که در علم هیئت میکشند. آن جای خودش است، به طول و عرض جغرافیایی مربوط میشود. اما خط غروب مربوط به اشتراک افق میشود، اما نه افق جغرافیایی بالد، بلکه یک افقی که یک خطی روی کل کره رسم میشود و تابستان و زمستان هم برعکس میشود. لذا در این شکل، رنگها قشنگ آن را نشان میدهد. شما سایتهایی که این شکلها را هر ماه میگذارند، ببینید.

شاگرد:به شرطی که زمان هم شرط باشد. وقتی زمستان تمام می شود ما بر می گردیم

استاد: درست است. ببینید در تغییر فتوا، عرض جغرافیایی بلد را در نظر گرفتهاند، ولو بازگشتش به عرض قمر هم میشود، من حرفی ندارم. اما آن چه که دیشب این ماه برای ما آوردهـ، بزنگاه تغییر فتوای ایشان نیست. اینجا ما یک چیزی داریم که زمان را اصال ًبر میدارد. یادتان هست که روش حذفی را عرض میکردم؟ اصال ًزمان برداشته شدهـ. یعنی در لحظهـ غروب ما، نه اینکه بگویید دو ساعت دیگر لندن غروب میشود و هلال را نمیبینند. الآن در لحظهای که ما در قم به هلال نگاه میکنیم، در یک جای دیگر غروبشان در همین لحظهـ غروب ما است و آنها هم دارند به هلال نگاه میکنند. وحدت زمان غروب دارند؛ خط غروب. خطی که به افق هیوی مربوط نمیشود، به آفاق بالد می شود نسبت به تابستان و زمستان بودن، و لذا عرض کردم که شکل را نگاه کنید؛ برایتان جالب میشود. شکلهایی که در تابستان میآیند؛ مثال ًدر تیر ماه؛ میبینید همه رنگها به این طرف(چپ) اُریب است. شکلهایی که در آذرماه میآید رنگها به آن طرف(راست) اُریب است و مایل میشود. چرا؟ چون مرز بین دو رنگ خط غروب را ترسیم میکند. در این شکل خط طلوع نیست؛ فقط خط غروب هست. خط غروب، بلدی را تعیین میکند که نصف النهار و عرض آنها دخالتی ندارد، بلکه زمان در آنها دخالت دارد. یعنی خطی که بین دو رنگ است، این خط به شما میگویید تمام شهرهایی که روی این خط هستند در یک لحظهـ واحد در آن وقت غروبشان میشود. زمستان بشود برعکس میشود؛ یکی نیستند. نکته این است که اگر این بلد، جغرافیایی بود ثابت بود. چون خط غروب، برای تابستان و زمستان است، بلدش هم فرق میکنند. در زمستان قم، با خط غروب یک شهر برابر هستیم، ماه دیگر با خط غروب همان شهر برابر نیستیم. چرا؟ چون الآن در آبان ماه هستیم و بعد به دی ماه میرویم. این نکته مهمی است. پس خط غروب، تعیینکننده هست در مسأله اشتراک افق زمانی. اشتراک افق زمانی یعنی دیگر نمیتوان گفت: ببینم هلال از تحتالشعاع بیرون آمده ای نه. میتوانم بگویم میبینم ای نه. اما دیگر مسأله از تحتالشعاع بیرون آمدن ندارد. لحظهـ غروب آن و ما یک لحظهـ است، یکی دارد میبیند و دیگری نمیبیند. خب به خاطر شهر من است که نمیبینم؟ نه، وضعیت کل کره این است. شهر من این جور نیست. وضعیت کل کره این است که چون عرض قمر جنوبی است، در نیم کره شمالی دیده نمیشود.

شاگرد: وقتی عرض شمالی تر بشود دیرتر دیده میشود.

استاد: وقتی شمالی تر میگویی به جغرافیا رفته‌ای. بیان الآن من این است که اصلاً عرض جغرافیایی بلاد جای خودش باشد. مربوط به گام دوم است که ما در شدیم. در گام سومی که من عرض میکنم فقط عرض قمر را در نظر میگیریم و کل کره. الآن کاری به بلاد نداریم. در گام دوم جغرافیایی را بحث کردیم. آن چه که الآن کارش داریم این است که عرض شمالی و جنوبی قمر و اینکه قمر خودش را به نیم کره شمالی ای جنوبی نشان بدهد ای ندهد، تأثیری میگذارد. لذا مثل دیشب ما باید دو شبانه‌روز صبر کنیم تا آن را ببینیم، آن هم با عمر نزدیک چهل و نه ساعت! چهل و نه ساعت کم است؟!

جالب این است که در همین ماه، غروب روز سی ام دیگر نمی‌توانیم ماه را ببینیم. چون الآن که شب اول ماه است، دو شبانه‌روز از عمر بیست و نه روز و نیم رفته است. لذا شب سی ام که نمی‌بینیم هیچ، شب سی و یکم هم سختمان هست که ببینیم. نشد که عکسش را ببینم. یعنی ماه بعد ببینیم تصویر رؤیت هلال به چه صورت می‌شود. با اینکه روز دوشنبه را اول ماه بگیریم رؤیت هلال شب سی و یکم جمادی الاولی به چه صورت می‌شود. در این سه-چهار روز که فرصت است حتما اینها را نگاه کنید تا برای آن شکل حاضر الذهن باشید.

الحمدلله رب العالمین

بازبینی #1
ایجاد شده 2 فوریه 2026 15:59:03 توسط ... .
به روزرسانی شده 2 فوریه 2026 16:01:00 توسط ... .